

VISIRaktuell

Medlemstidning för Riksförbundet VISIR | NR 1-2 2024

GRATTIS
VISIR 50 år

Ny logo 2024

VISIR
VI SOM INTE RÖKER

Extra stort jubileumsnummer!

nr 1-2 2024

INNEHÅLL

- 2 / Ordförande har ordet
- 4 / Hipp hurra för en viktig jubilar
- 6 / Mingelbilder
- 8 / Visirs påverkansarbete och framgångar genom åren
- 10 / Sida vid sida mot tobaken i 50 år
- 11 / Ingvar Andersson är ännu aktiv
- 12·13·20·21·25 / Intervjuer
- 14 / Tio år av nya idéer och ett aldrig sinande driv
- 16 / En barndom full med rök blev barnsidor i VISIR
- 18 / Matz Larsson gör ståup komedi mot nikotin
- 22 / Gör som USA- var snabb med lagstiftning
- 24 / VISIR viktigt också i det nya tobakslandskapet
- 26 / Tobaksmotståndare redan som barn
- 27 / Förbundsåret 2024

VISIRaktuell- medlemstidning för Riksförbundet VISIR

Ansvarig utgivare Agneta Alderstig

Skribent Cecilia Elander

Louise Hertzberg

Foto Cecilia Elander

Layout Maria Henriksson

Tryck Exakta printing ISSN 0282-0617

Utkommer Tre nr per år varav ett är ett dubbelnummer

Omslag: Personer från vänster: Dick Jansson, Linus Wrethov, Agneta Alderstig, Ingvar Andersson
Foto: Cecilia Elander, bakgrund Vecteezy

1974-2024

VISIR
VI SOM INTE RÖKER

Ordförande har ordet

Äntligen har våren kommit till vårt avlånga land.
Med våren 2024 kom också Riksförbundet VISIR
50-års jubileum. Vad vi har längtat!

VISIR startade som en icke rökarens förening. Den första formella VISIR-föreningen bildades i Stockholm 1973 på Valentin Sevéus initiativ. Dessförinnan fanns en vängrupp med personer från Stockholm och Uppsala som använde namnet VISIR och ytterligare fem lokalföreningar hade bildats runt om i landet. År 1974 var det dags att bilda Riksförbundet VISIR. Till riksförbundets första förbundsordförande utsågs medicinalrådet Hans Einar von Holst och Krister Hansen valdes till första mötesordförande. Krister var även med på årets förbunds möte 50 år senare.

Nu femtio år senare hade ett 70-tal medlemmar, samarbetspartner och styrelseledamöter samlats för att fira Riksförbundet VISIR 50 år. Detta hölls fredagen den 15 mars i konferenssalen på det vackra Haymarket Hotell i Stockholm. Det firades under glad stämning, många kära återseenden, tilltugg, kaffe och tre mycket intressanta och aktuella föreläsningar under ledning av moderator Ulf Elfving. Mer om föreläsningarna på annan plats i tidningen.

Det tobaksförebyggande arbetet har under de 50 år som VISIR funnits varit mycket framgångsrikt. Under 1960-talet var hälften av alla män dagligrökare och kvinnor rökte mest på 70-talet. Då var cirka var tredje kvinna dagligrökare. Idag är antalet dagligrökare bland män och kvinnor strax under 6 % men tobakslandskapet har förändrats från cigaretter till nya nikotinprodukter som vitt snus och e-cigaretter.

Agneta Alderstig
Förbundsordförande

- 1993** infördes en tobakslag som innebar bland annat rökfria skolgårdar och rökfria arbetsplatser.
- 1997** infördes åldersgränsen 18 år vid försäljning av tobak.
- 2005** infördes rökfria restauranger, bingolokaler etc.
- 2019** infördes förbud att röka på offentliga platser som perronger och uteserveringar.

Vi känner stolthet och glädje i vad VISIRs insatser har åstadkommit. I det här jubileumsnumret kan du läsa om vår jubileumsdag på Haymarket den 15 mars, mer om historien, om vår kamp och alla framgångar. Du kan också läsa spännande föredrag från dagen, och intervjuer med VISIRs eldsjälar och gäster från jubileet.

VISIR behövs i minst 50 år till – vi får inte ge upp!

*Jag önskar Er alla en skön
och trevlig sommar!*

Hipp hurra för en viktig jubilar

Ett 70-tal glada medlemmar och gäster från hela landet träffades onsdagen den 15 mars på hotell Haymarket i centrala Stockholm för att fira VISIRS 50-årsjubileum. Trevligt mingel, intressanta föreläsningar och en engagerad frågestund efteråt visar att engagemanget för tobaksfrågan fortfarande är starkt.

Redan nere i lobbyn syns VISIR. En roll-up berättar om vad VISIR är – en ideell organisation som arbetar aktivt för ett tobaksfritt samhälle. En trappa upp pågår årsmötet i konferensrummet som snart ska riggas om för femtioårsjubileet. På ett bord utanför ligger broschyrer som visar vidden av VISIRS insatser under åren, och aktuellt material som information om rökfri ramadan. Där ligger också ett axplock av nya nikotinprodukter som föreningen idag aktivt arbetar mot, förutom de traditionella cigaretterna.

Klockan 12 börjar gäster strömma in. De sätter sig i de vinröda sammetsfätöljerna och småpratar med varandra. Det är många kära återseenden. Snart kommer Agneta Alderstig ut från konferensrummet och möts av glada deltagare som lämnar över paket till födelsedagsbarnet VISIR.

Under minglet hörs många intressanta berättelser

om föreningen. Vissa går 50 år tillbaka i tiden, andra handlar om dagsfrågor. Men den röda tråden i alla historier är engagemanget för folkhälsan.

När wrapen är uppäten och det alkoholfria bubblat urdruckat samlas alla inne i konferensrummet. Agneta välkomnar alla gäster från scen och berättar om hur VISIR startades, men också om utvecklingen och framgångarna genom åren. Därefter presenterar moderator Ulf Elving, den kände radiojournalisten och trogen VISIR-medlem, den första föreläsaren.

Läkaren Matz Larsson bjuder på en spännande tidsresa, med två alternativa slut. Han ger en tillbakablick på sitt eget liv och arbete, och därefter ber han deltagarna föreställa sig att de är på VISIR:s 80-årsjubileum. (Läs om föreläsningen på sidan 18) Matz får starka applåder när han avslutar

Mingel och alkoholfritt bubbel under Visirs 50 års firande på Haymarket Scandic vid Hötorget i Stockholm.

sitt föredrag, och ULF frågar vilken som är den vanligaste frågan han får av skolungdomar när han är ute och på skolor och föreläser. Varför är det här tillåtet att sälja? Svarar Matz direkt.

Ja, det är en bra fråga, säger ULF med eftertryck.

Därefter presenterar han nästa talare, Niclas Malmberg, vetenskapsjournalisten som är knuten till VISIR bland annat som styrelsemedlem. Han har under åren granskat tobaksindustrin, med fokus på framför allt metoder och negativ miljöpåverkan.

Niclas börjar med att berätta att Sverige har haft fantastiska framgångar de senaste 50 åren. Tyvärr hotas dessa nu av den aggressiva marknadsföringen av nya nikotinprodukter, vilket tydligt framgår i föreläsningen. (Se sidan 22)

Precis som under Matz föreläsning är det knäpptyst i rummet under hela föredraget. Det är tydligt att det här är en publik som förstår problematiken och allvaret.

Det Niclas berättar om illustreras sedan av nästa talare, Daniel Calryd från CAN, som visar den senaste statistiken. Allt fler ungdomar använder vitt snus och e-cigarett. (Läs mer på sidan 24)

Haft stor betydelse i Sverige

På vissa sätt upprepar sig historien. Det finns ingen stark opinion mot de nya produkterna än, och när VISIR startade fanns ingen stark opinion mot rökning eller passiv rökning. Det är gästerna som är här idag, och många till, som bidragit till att få upp rökningen på dagordningen bland såväl allmänhet som politiker. Det är deras insatser

som firas idag. En del av dem kan man läsa om i de uppsatta tidningsurklippen på väggen i konferenssalen.

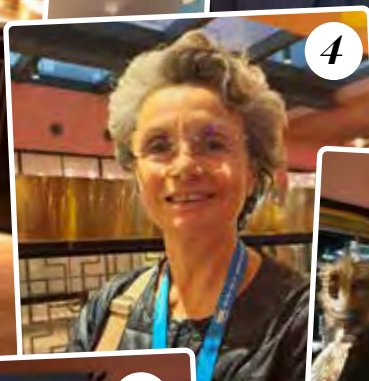
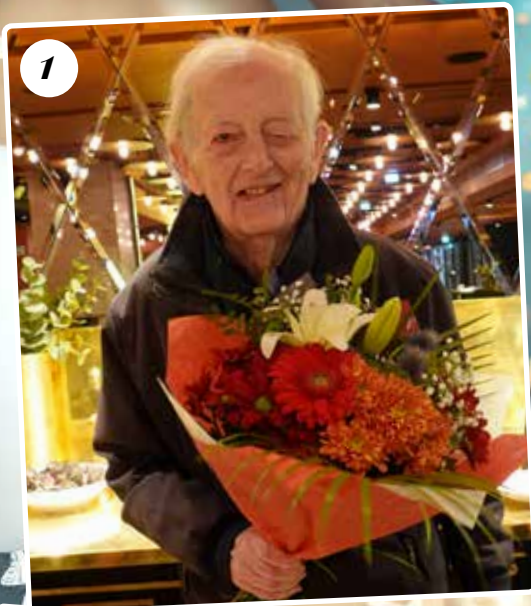
Utanför fönstret rullar stockholmarnas vardag på i vanlig takt. De som går över Hötorget eller stannar till vid något av stånden och köper blommor eller grönsaker vet inte att det bakom de stora fönsterrutorna sitter människor som med oförtruten energi kämpat eller kämpar för folkhälsan. Förr handlade det om rökning, nu om både rökning och nya produkter.

Inne i konferensrummet rundas föreläsningarna av med frågestund, och därefter är det presentöppning innan dagen avrundas med en trevlig fika och många innerliga hejdå-kramar.

Text & foto: Cecilia Elander

Deltagarna fick ta del av utställning och många intressanta föreläsningar.

MINGELBILDER

VISIR's 50 års jubileum 15 mars 2024

11

12

13

14

15

16

1. Arne Stråby
2. Dick Jansson, Linus Wrethov, Agneta Alderstig, Ingvar Andersson
3. Agneta Alderstig
4. Elba Pineda Gustafsson
5. Arvid Öhlin, Ingrid Edvardsson Aulin
6. Marie-Louise Hänel Sandström
7. Gunnar Wikström
8. Alkoholfritt bubbel serverades
9. Niclas Malmberg
10. Lena Sjöberg, Dan Hovskär
11. Det bjöds på wraps och andra godsaker
12. Helen Sundberg, Charlotta Bertolino, Suzanne Glud-Kåvik, Helene Karatas, Danica Augustsson
13. Brith-Marie Delander
14. Medlemmar och gäster från hela landet träffades.
15. Susanne Bengtsson, Ulf Elving
16. VISIR's 50-årsjubileum firades på Haymarket i centrala Stockholm.

Foto: Cecilia Elander

-En fantastisk dag med många fina möten och samtal

Visirs påverkansarbete och framgångar genom åren

Under de senaste 50 åren har VISIR påverkat på många olika sätt, allt ifrån att öka medvetenheten om tobaksfrågan till specifika insatser. Här är ett axplock ur historien.

Socialstyrelsens tobaksutredning

Faktum är att VISIR påverkade redan innan riksförbundet ens hade bildats 1974. VISIR i Stockholm skrev 1973 ett utförligt brev till Socialstyrelsens tobaksutredning och pekade ut 17 angelägna åtgärdsområden. Några av förslagen var förbud mot försäljning av tobaksvaror till personer under 16 år, undervisning i skolan med syfte att motivera unga att säga nej till tobak, utveckling av rökavvänjningssmetoder, och uppmuntran till rökfritt inom TV och press.

Tobaksfria veckan

Harry Lindquist, mannen som initierade vänliga veckan, var mycket hälsomedveten. När han i mitten av 70-talet engagerades sig i VISIR bidrog han ekonomiskt och inspirerade till Rökfria Veckan – numera tobaksfria veckan.

Rökavdelningar på SJ-tåg

En tidig framgång var att SJ införde särskilda rökavdelningar på tågen, efter bearbetning av VISIR. Opinionsläget fick sig en rejäl

skjuts framåt, både rökare och icke-rökare tyckte det var skönt med en rökfri miljö. Nu blev det ok att yrka på till exempel rökfria sammanträden.

Passiv rökning

VISIR har bidragit till att få spridning på begreppet passiv rökning, och att medvetandegöra för såväl beslutsfattare som allmänhet att rökning har negativ påverkan även på den som inte själv röker. 1981 gav Socialstyrelsen ut broschyren passiv rökning, bestående av 10 sidor text skriven av VISIR-medlemmen och arbetsmiljöexperten Arne Stråby.

Tobakskommittén

1981 kom den offentliga utredningen "Minska tobaksbruk" (SOU 1981:18). VISIR:s ordförande Valentin Sevéus satt med i kommittén bakom utredningen, men fick inte tillräckligt gehör. VISIR tyckte att förslagen i utredningen var för lama när det gällde rökfria miljöer och marknadsföring av tobak, och fortsatte att högröstat lyfta behov av starkare regleringar.

Rökfria pågatåg

När Skånes nya pågatåg kom i bruk 1983 var de fria från rökkupéer redan från starten. Visst förekom det kritik och insändare om detta, men opinionen vände i takt med den enorma ökning av resenärer som de nya tågen lockade över främst från biltrafiken.

Det var uppskattat bland resenärerna att slippa tobaksrök på tågen. Trängseln på tågen bidrog till att man var extra glad att slippa röken.

Tobaksutredningen

Det arbete som bland annat VISIR gått i spetsen för ledde till att ytterligare en regering kände sig manad att starta en statlig utredning om tobaksfrågan. Utredningen presenterades 1990, och mynnade sedan ut i en särskild tobakslag som trädde i kraft 1993. Då införde bland annat reklamförbud, åldersgräns, samt statligt finansierade informationsåtgärder.

Skydd mot cigarettök på jobbet

En ytterligare effekt av den nya lagen blev att rökare fick hålla sig till speciella rökutrymmen eller sina egna arbetsrum.

Rökfria bostäder

2009 då Dick Jansson var förbundsordförande började VISIR lyfta behovet av rökfria bostäder, har VISIR envetet driva

frågan, bland annat tillsammans med Astma-och allergiförbundet. Målet är att på frivillig väg få hyresvärdar att ha rökfria bostäder, eftersom det inte är troligt att det kommer lagstiftning som reglerar rökning i flerbostadshus. Ju fler fastighetsbolag som frivilligt blir rökfria desto tydligare att det går att göra något åt problemet. I nya bostäder som byggs är det vanligare med rökfria lägenheter och det står till och med inskrivet i hyreskontrakten att det är förbudet att röka i huset, och i anslutning till bostaden. VISIR har hjälpt till att uppmärksamma frågan, men fortsätter sitt arbete för att få fler bostäder att bli rökfria.

Agerande mot snusexport

Regeringen, med handelsminister Eva Björling i spetsen, ville 2010 ta bort Sveriges exportförbud mot snus inom EU. VISIR agerade mot detta bland annat genom att uppmana alla sina medlemmar att kontakta en riksdagsledamot.

Syftet var att motivera dem att agera. Exportförbudet kvarstår fortfarande år 2024.

Rökfri ramadan

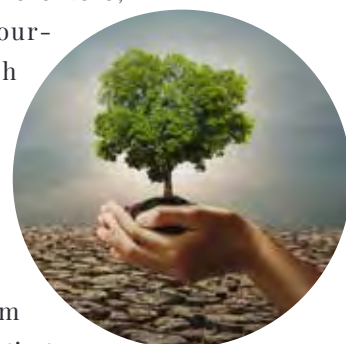
VISIR har sedan 2015 samarbetat med moskéer för att nå människor med muslimsk bakgrund, såväl personer födda i Sverige som nyanlända. Många i den här gruppen röker mer än andra, och en del saknar kunskap om skaderisker. VISIR har tillsammans med imamer, Stockholms stad, Göteborgs stad och Angereds Närsjukhus tagit fram ett informationsblad om tobak, vitt snus och vattenpipa på olika språk och som delas ut i stadsdelsförvaltningarna i Stockholm, Göteborg och i moskéer. Under ramadan perioden har vi föreläst för ungdomar och vuxna, inlägg i sociala medier och hänvisning till Sluta Röka Linjen. Det är viktigt att göra målgruppsinriktad information. För att kunna nå målgruppen måste de själva vara med och utforma budskapet. Imamer har berättat vad de behöver, och så har vi utformat informationsmaterial. Under fredagsbönden har Imamen i sin predikan lyft fram att man ska ta hand om sin hälsa. När man inte äter och dricker under dagens ljusa timmar, får man inte röka och det blir ett bra tillfälle att sluta.

Tobakens miljöpåverkan

VISIR har bidragit till att lyfta tobak ur ett hållbarhetsperspektiv. Bland skrevs 2018, tillsammans med vetenskapsjournalisten Niclas Malmberg och VISIR-medlemmen, en rapport om tobakens miljöpåverkan. Hela tobakskedjan beskrivs, från odling till avfall. Rapporten har presenterats på många konferenser och föreläsningar, och spridits inom till bland annat skolor. Miljöperspektivet har varit viktigt för att motivera unga människor att säga nej till tobak.

Nikotin och vitt snus

Under senaste år har tobakslandskapet förändrats. Rökningen har fortsatt att minska, medan nya produkter som vitt snus blivit allt vanligare. För att uppmärksamma den nya problematiken har VISIR tagit fram dels en folder som beskriver skadorna av nikotin och dels en om vitt snus.

Linus och Birgitta Wrethov **Sida vid sida och mot tobaken i 50 år**

Linus och Birgitta Wrethovs första kärlekslåga uppstod när de dansade hambo tillsammans för över 50 år sedan. Men det var inte bara i dansen de var i takt. De har båda varit med i VISIR sedan start och de var först i Sveriges med att driva ett rökfritt hotell.

Linus och Birgitta möttes för första gången på en dans i Lund. De fattade varandras händer i en hambo och sedan dess har de hållit ihop. Det blir inte så mycket tid att tänka på gamla minnen. De har fullt upp mitt sitt hotell i Vellinge. Men de har i alla fall tagit sig tid och åkt upp till Stockholm för att vara med på 50-års jubileet och då kommer minnena till dem.

Innan Linus och Birgitta Wrethov blev hotellägare jobbade de som lärare respektive sjuksköterska. Engagemanget mot tobaken gick hand i hand med yrkesutövningen. Birgitta var sjuksköterska på en lungklinik och såg all sjukdom och död som tobaken orsakade. Hon höll föredrag och skrev för personaltidningen om rökningen.

Linus arbetade som lärare och kände instinktivt att han ville skydda barnen mot all rök. Han skrev insändare i Sydsvenskan i början på 70-talet. Linus jobbade på olika skolor och vart han kom krävde han att det skulle vara rökfritt i lärarrummet, trots att han bara var vikarie.

Reaktionerna var väldigt skiftande. En del blev väldigt upprörda, medan allergiker och andra som tyckte samma sak var glada över att äntligen få en bundsförvant.

Linus och Birgitta möttes för första gången på en dans i Lund. De fattade varandras händer i en hambo och sedan dess har de hållit ihop.

Ingvar Andersson är ännu aktiv

– På skolorna fanns det alltid någon som stöttade mig och det gjorde att det var genomförbart. Det kunde vara en skolsköterska eller en gymnastiklärare

Linus och Birgitta skrattar till vid minnet av skolan där gymnastikläraren och Linus lyckades få igenom ett rökfritt lärarrum.

– Alla de som rökte fick sitta och trängas i ett litet utrymme.

Linus har aldrig varit rädd för att framföra sina åsikter. Som när han var med på en konferens Malmö med journalister på plats. Han började tala om passiv rökning.

– Jag sa att det förstår man ju med vanlig logik att det är giftig för små barn att få rök på sig. Det där gav eko, säger Linus.

VISIR kunde bildas

Linus utspel i Skåne nådde upp till Valentin Sevén i Stockholm som också kämpade mot rökningen. De två fick kontakt och det var en av förutsättningarna för att bildades första nationella VISIR-föreningen 1974.

Linus och Birgitta var då redan aktiva i Skånes första VISIR-förening som de bildade i Lund 1973. Efterhand blev det ett tiotal lokalföreningar samlade i ett gemensamt Skånedistrikt som ordnade flera kurser för tobaksinformatörer och rökavvänjare.

Det har varit många aktiva i år i VISIR lokalt för paret, men så småningom kanaliseras engagemanget till politiken och det egna hotellet. Men innan dess hann det bli både utspel och föreläsningar för skolelever.

Ibland blev det uppståndelse också när det inte var tanken. Som när Linus skulle hålla sin sista skolföreläsning.

– Då var det en elev som sade: Borde inte lärarna föregå med gott exempel och inte röka?

Det togs inte emot väl av lärarkåren.

Text: Louise Hertzberg Foto: Cecilia Elander

Ingvar Andersson som varit med i VISIR lokalt sedan start och fortfarande är revisor nationellt deltog i många av skolföreläsningarna tillsammans med Linus. Ingvar är företagsekonom, men Linus drog med honom för att klar av alla föredrag. Det avbrottet från det vanliga jobbet ångrar han inte – tvärtom hör det till hans stoltaste ögonblick i VISIR.

– Vi hade ett projekt med en biologilektor. Vi nådde alla sjätteklassare i Malmö, och det var massor av klasser. Och vi var också på fängelser. Vi hade stora, stora skärmar som vi åkte runt med på olika ställen i Skåne.

– Vi hade en kille som hade en stor bil så vi kunde åka runt med de skärmarna. De var två meter höga ju. Där stod information om tobak och rökning.

Ingvar Andersson tror att utan VISIR hade svenska folket inte tidigt fått veta lika mycket om tobakens faror.

– Det fanns ju andra organisationer också men de gick inte ut på fältet som vi gjorde. Vi var på torg ibland och hade information till allmänheten, särskilt i Malmö. Vi har också sänt närradio.

Trots allt som åstadkommit är uppdraget inte klart ännu, menar Ingvar Andersson. Det skulle vara bra om nya krafter kunde ta vid och informera på skolor.

– Jag hoppas att de kan komma in mer på skolor igen. Det behövs verkligen när det gäller det här vita snuset, och nu röker de ju på andra sätt också, säger Ingvar Andersson.

Text: Louise Hertzberg Foto: Cecilia Elander

INTERVJUV frågor & svar

Yvonne Berling

Ordförande i lokalföreningen för VISIR i Stockholm/Uppsala, medlem från start

– Jag gick med i VISIR i Stockholm för att jag hade svårt med att det röktes överallt.

Yvonne Berglings föräldrar bidrog till hennes intresse för VISIR på två sätt. Föräldrarna rökte hemma men var samtidigt engagerade för att det skulle vara rökfritt exempelvis i föreningslokaler och på konferenser.

– De tyckte det var otäckt om 20 personer var samlade till en konferens och så satt flera i rummet och rökte. Då blev det inte så trevligt att vara där.

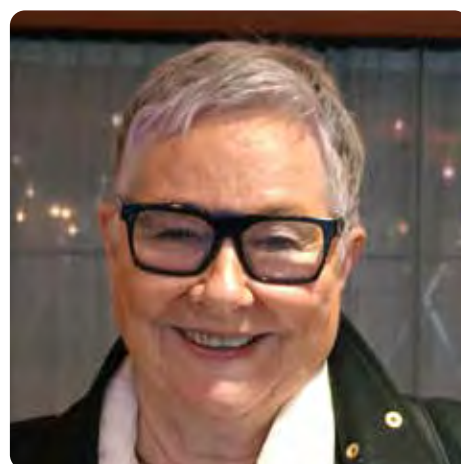
Vad är det viktigaste VISIR har gjort?

– Rökfria restauranger.

Nu önskar sig Yvonne Berling rökfria zoner, att man inte får gå och röka, att man står still.

– Jag har fått KOL av passiv rökning. Jag har en stor halsduk som jag måste hålla för. Det är alltid någon som går och röker. Jag tycker det är viktigt att man får välja, om man vill vara i en rökig miljö eller inte.

Mona Wahlgren

Ordförande Sjuksköterskor mot Tobak

– VISIR har varit och är en viktig samarbetspart för spridning av tobakspreventiva budskap i Sverige.

– Ett starkt minne är det goda samarbetet med den lokala föreningen på Gotland.

– Framtida fokus för VISIR önskas bli ett fortsatt gott samarbete med Yrkesföreningar mot Tobak genom att bidra med som alltid sin höga kvalité på budskapen.

Krister Hansén

Mötesordförande när VISIR bildades

– 73 tror jag det var, träffade jag Valentin Sevéus. Vi hade samma åsikt om rökningen så jag gick omedelbart med i den ny bildade föreningen som då bara var här i Stockholm. Vi åkte till Linköping och så bildade vi riksförbundet där. .

Det behövdes en mötesordförande, och det blev Krister. Den lilla träelefant som han fick på första mötet har han fortfarande kvar och har tagit med sig dagen till är ära.

Krister Hansén har troget betalat in sin avgift i alla år. Han är stolt över VISIR:s insatser mot rökningen.

– För 50 år sedan då rökte alla överallt. När och hur som helst. Man var oförsämd om man hade gäster hemma som inte fick röka. På arbetet kom de in och bolmade på ens arbetsrum och så vidare. Sen har det skett en gradvis förändring. Det har inte blivit av sig själv. Det är VISIR och andra organisationer som har legat på och så småningom fått till den lagstiftning som vi har idag.

Vad ska VISIR fokusera på framåt?

– Att få folk att inte börja röka. Ju färre som börjar desto bättre är det. På det sättet kan man bli av med den här plågan.

Har du någon tanke om de nya nikotinprodukterna?

– Jag tycker att de är lika skadliga som de gamla. Även om de inte luktar lika illa, men nikotin är ett gift och det ska man inte ha i kroppen.

Dick Jansson

Förbundsordförande VISIR 2009-2013

Intresset för VISIR väcktes under tiden som landstingspolitiker och engagemang i sjukvårdsfrågor.

– Mer och mer kom vi fram till att man inte kan bota bort ohälsa. Vi måste förebygga.

Under Dick Janssons tid som ordförande började e-cigarett märkas av. Samtidigt skedde positiva saker, som att det började komma rökfria bostäder. En fråga som VISIR drev ihop med Astma- och allergiförbundet.

– I Uppsala var det ett område som skapades som ett rökfritt bostadsområde. Det har ju hänt mycket sedan dess.

Det nya nu, som man måste arbeta mot, är det vita snuset.

– Det måste man ju mot framåt, opinionsmässigt och lagstiftningsmässigt. Att klargöra vilken risk det finns. Frihet från nikotin det är VISIR:s slagord.

Tio år av nya idéer och ett aldrig sinande driv

I år har inte bara VISIR jubileum. Agneta firar också 10-årsjubileum som förbundsordförande. Under åren har hon åstadkommit mycket, men än finns det mer att göra. "Jag vet inte hur länge de vill ha mig, men jag vill gärna fortsätta eftersom jag tycker att det är så roligt, säger Agneta glatt.

Lika kul var det inte när hennes arbetsgivare Göteborgs Stad år 2000 frågade om hon ville bli samordnare för det tobakspreventiva arbetet. Då jobbade Agneta med HIV och AIDS och att byta till tobak var inget hon hade tänkt sig. Hennes första reaktion när hon fick frågan är så här 24 år senare ganska komisk.

- Ja, först såg jag bara brunt framför mig. Inget annat. Men sen tänkte jag att jag ska ge det en chans. Så jag tackade ja och bestämde mig för att göra något kul av det där tobaksjobbet.

- Jag har ju velat utveckla VISIR som organisation och jag är stolt över att vi har tagit fram så bra material.

Och det lyckades hon med. Till en början arbetade hon med bland annat tobakstillsyn, men snart drev Agneta på för rökfri arbetstid i kommunen, rökfri skoltid, mätte passiv rökning i hemtjänsten, arbetade i ett projekt som startade upp tobaksavvängning på vårdcentraler och var engagerad i Guldgaffeln. Det sistnämnda var ett projekt som handlade om att uppmuntra restauranger att självmant välja rökfria lokaler för att skapa en bättre inomhusmiljö för både gäster och personal. Efter några år hade Agneta en lång lista med restauranger som var rökfria. Göteborgs borgmästare delade ut en fönsterdekal och ett diplom med en guldgaffel till varje ny rökfri restaurang och tidningarna lyfte projektet flera gånger.

- Lagstiftningen som kom 2005 hade varit svårare att få igenom om vi inte hade drivit guldgaffeln och visat att det gick att ha rökfria restauranger, säger Agneta stolt.

Ett annat av alla positiva minnen från åren i Göteborgs Stad var när hon mätte nikotinhalten i en bingohall för att se i vilken utsträckning gäster och anställda utsattes för passiv rökning.

- Första gången jag kom in där låg röken så tjock att man nästan fick skära sig fram. När vi kom tillbaka tre månader efter att lagstiftningen hade gått igenom var det ingen rök i lokalen. Inte en enda person rökte där inne. Det var fantastiskt att få uppleva skillnaden.

Öppen för nya perspektiv

Det är tydligt att Agneta blev betydligt mer engagerad i tobaksfrågan än hon trodde den där dagen då hon bara såg brunt framför sig. När hon efter 13 år gick i pension gick hon nämligen direkt vidare till VISIR för att kunna fortsätta vara med och påverka i rätt riktning, och efter bara ett år hade Agneta fått rollen som förbundsordförande.

Under hennes tio år på posten har tobakslandskapet förändrats mycket. Det är fortfarande beroendet som ligger i botten, men produkterna har blivit fler och förändrats.

- Tobaksrökningen har gått ned - och fortsätter gå ned - och då kan VISIR inte bara fortsätta fokusera på traditionell rökning. Vi behöver också fokusera på nya nikotinprodukter som e-cigarettor och snus, men även vattenpipa och cannabis.

Man måste hänga med i utvecklingen och flytta fram sina positioner.

Agnetas mål har hela tiden varit att föra tobaksfrågan framåt, men alla som är insatta i det tobaksförebyggande arbetet vet att det inte alltid är så lätt att påverka. Men det bekommer inte Agneta.

– En viktig förmåga i min roll är att vara positiv och inte deppa ihop när det inte går som man har tänkt sig. Då får man prova på ett annat sätt. Man får inte ge sig helt enkelt, säger hon med pondus i rösten.

En anledning till att Agneta passar så bra som förbundsordförande är förstås hennes yrkeserfarenheter och kunskaper som bidrar till att hon är orädd. En annan anledning är hennes personlighet. Hon gillar utmaningar, är driven och alltid nyfiken.

Agneta skrattar glatt och ögonen glittrar när hon berättar om ett av sina senaste upptåg, nämligen inkognitobesök i tobaksaffärer i Stockholm och i Göteborg. Hon gick in och låtsades vara helt okunnig om snus.

– ”Ska du köpa?”, frågade de som jobbade där. Nej, jag är bara nyfiken, svarade jag. Då visade de mig olika sorter och sa åt mig att lukta. Det gjorde jag och sa ”äh, vad gott”. Jag betedde mig som en ovetande mormor. Det var lärorikt för jag fick veta deras argument.

Fimpar och prillor viktig prioritet

På frågan om vad Agneta själv tycker varit hennes viktigaste insatser under åren på VISIR nämner hon bland annat samarbetet med moskéerna.

– Vi har fått ett förtroende att komma in och hålla föreläsningar och jag är glad över att vi har göra det i så många år.

En annan sak är allt nytt faktamaterial.

– Jag har ju velat utveckla VISIR som organisation och jag är stolt över att vi har tagit fram så bra material.

Ett exempel är rapporten om tobaksindustrin och miljön som Niclas Malmberg tagit fram. Miljöfrågan ligger Agneta varmt om hjärtat. Hon nämner fimpar som ett stort problem, och på hennes att-att-göra-lista står det att få bort fimpar från stränderna.

– De kan ju spolats ut i havet, och barn som gräver i sanden kan få i sig de också.

Agneta är också stolt över är broschyren om nikotin och broschyren om vitt snus. Hon berättar dock bekymrat att ett nytt problem är att hundar slickar i sig prillorna, eftersom de luktar så gott på grund av alla olika smaker.

Agneta Alderstigs mål är att hela tiden föra tobaksfrågan framåt.

– Ibland är det lättare att få människor att bry sig när man pratar om djur som riskerar att fara illa.

Det gäller att hitta nya sätt att få upp tobak- och nikotinfrågan på agendan i samhället. Men tyvärr räcker det inte bara med kunniga och engagerade människor för att komma framåt.

– Jag önskar att det fanns mer pengar. Det här är en för viktigt fråga för att det ska ske enbart på ideell basis. Dessutom är det alldeles för personberoende och det är inte hållbart i längden.

Själv lägger Agneta ned mellan en halvtid och en heltid på sitt engagemang i VISIR varje månad. Hur länge till vet hon inte eftersom hon blir vald till förbundsordförande ett år i taget.

– Jag vet inte hur länge de vill ha mig, men i min planering finns inga begränsningar. Jag tycker att det är så roligt och jag har kontakt med så många fina människor, säger Agneta och ler så där så det glittrar i ögonen igen.

Text & foto: Cecilia Elander

Franciska Sieurin-Lönnqvist

En barndom full med rök blev barnsidor i VISIR

När Franciska Sieurin-Lönnqvist växte upp var det många som rökte, bland annat hennes mamma och pappa. Det gjorde att Franciska blev anti-rökare redan som liten. Som vuxen valde hon att stötta barn, som precis som hon ogillar rök, genom att skriva texter i VISIR-tidningen.

När Franciska berättar om föräldrarnas rökning är det tydligt hur mycket hon avskydde rök. I bilen från Stockholm till familjens landställe nere i Skåne bolmade båda föräldrarna i framsätet och hon fick inget gehör när hon påtalade att det var äckligt.

- Jag var minst och gnälligast och jag klagade hela tiden. Hela tiden, upprepar hon.

Både föräldrarna och hennes tre syskon blev irriterade då Franciska öppnade fönstret för att sticka ut näsan för att få lite frisk luft.

- Alla blev sura på att det drog från fönstret och sa åt mig att veva upp igen, säger hon och skrattar åt det absurda i situationen.

VISIR-klubben blev ett stöd

I början av 1970-talet började hennes mamma prenumerera på tidningen Allers, och i mitten av

tidningen fanns ett litet häfte. Det var Lill-Allers, en tidning för barn innehållandes bland annat VISIR-klubben som startades av Gösta Knutsson – författaren till Pelle Svanslös. Där skrevs det om rökning.

– Jag kände att jag fick stöd för min ståndpunkt mot rökning genom att läsa i tidningen och 12 år gammal skrev jag en insändare till klubben som blev publicerad. Det tyckte jag var kul.

När hon började gymnasiet fick hon en kompis som precis som hon själv var ”rabiati anti-rökare” som hon kallar det.

– När grupptrycket kom var vi två som hjälptes åt att stå emot.

Någon gång i övre tonåren frågade hon sin mamma varför hon rökte. Mamman svarade att hon egentligen inte tyckte om att röka, utan bara rökte för att hålla pappa sällskap.

– Va, sa jag. Men då får du sluta! Och så fick jag min mamma att sluta. Det var jag jätttestolt över.

Återupptäckte VISIR

Franciska blev vuxen, VISIR-klubben föll i glömska men hon fortsatte att vara antirökare. Och så en dag, nästan 50 år efter att hon skrev den där insändaren, fick hon syn på namnet VISIR i något sammanhang. Hon kollade upp om VISIR fortfarande var en aktiv förening. Så var det och Franciska blev medlem igen. Kort därefter blev hon kontaktad av Agneta Alderstig som frågade om hon kunde tänka sig att skriva något för barn i VISIR-tidningen.

– Jag tänkte att det säkert finns barn som fortfarande växer upp i familjer där föräldrar röker, och mår dåligt av det. Så jag skrev om hur jag upplevde det som barn, och tanken var att barnen som läste skulle känna stöd, berättar Franciska.

Hon tog också fram en VISIR-broschyr för barn, där hon bland annat beskrev rökningens historia, skrev om hur det är att bo i en lägenhet med balkong om grannen röker och berättade om godis som såg ut som tobaksprodukter. Och så lyfte hon rökning ur ett miljöperspektiv.

– Jag skrev till exempel att man kan plocka fimpar på stranden. Och att man kan ta med en burk med lock till stranden för att lägga fimpar i. Det var några av tipsen i broschyren.

Nu skriver hon inte längre i VISIR. Men hon gläds åt att det är färre som röker. Även om hon fortfarande stör sig på att hon är tvungen att gå igenom rökmoln på stan då och då. Och hon är bekymrad över det vita snuset, och att det i vissa kretsar återigen blivit trendigt att röka.

– För att få barn att förstå kanske man behöver berätta hur mycket det kostar att röka, eller snusa, för den delen. Barn vill inte att hela deras veckopeng ska gå till tobak.

Franciska avslutar intervjun med att prata om sina egna tre barn. Ingen av de röker eller snusar, berättar hon nöjt.

– De skulle bara våga, säger hon med eftertryck!

Text & foto: Cecilia Elander

“När grupptrycket kom
var vi två som hjälptes åt
att stå emot”

Franciska Sieurin-Lönnqvist

VISIRklubbens sidor i
VISIR Aktuell nr 1 2019

Matz Larsson gör ståup komedi mot nikotin

Matz Larsson har gjort sin "stå upp mot nikotin" för tusentals skolelever, en helt annan publik än alla som kommit för att fira VISIR. Men intresset var stort även hos denna grupp som redan kan så mycket om frågan. – Ett av de mest fängslade föredrag jag hört, sade moderator Ulf Elfving efteråt.

I kretsar som arbetar med tobaksprevention är Matz Larsson ett känt namn. Hans titel, som är en av de längsta Ulf Elfving någonsin stött på, ger mycket information om hans breda och djupa kunskap i ämnet. Matz Larsson är överläkare på hjärt-lung och fysiologikliniken vid universitetssjukhuset i Örebro och docent på kliniskt centrum för hälsofrämjande vid Lunds universitet. Men Matz Larsson är också mycket annat, får publiken på VISIR:s jubileum veta. I sitt föredrag bjuder han på sig själv och sin humor, och berättar skamfyllda barndomsminnen om hur han och hans vän försökte bli rökare, under en tid när det sågs som det ultimata steget in i vuxenvärlden. Som när han som tioåring köpte en cigarr som han låtsades skulle vara en present till farfar.

–Vi antände den här cigarren och då kände jag:

Det här var ju mitt inträde in till vuxenvärlden . Jag växte och fick självförtroende. Allt det där varade länge – åtminstone i 30 sekunder, sedan uh, kräcktes jag, akut nikotinförgiftning, berättar Matz Larsson.

Men gav han upp? Nej?

Matz Larsson visar bilder från sin gamla skolgård i Örebro, med tre identiska cementaskfat. Där kämpade han för att bli rökare:

– Jag gick till rökrutan varje dag. Jag skulle utbilda mig till rökare. När vi var 14 då sa vi till varandra, min kompis Rulle och jag, att vi ska kunna dra djupa halsbloss inom ett år. Vi var målinriktade får man säga. Men en snusdosa kom emellan. Min storebror han hade köpt snus . Han tog sig en prilla och jag tog en ännu större prilla. Vi skulle iväg och träna gymnastik.

Men det blev inte någon träning. Det blev att hulka på toaletten. Han var åter nikotinförgiftad och sedan blev det inte mer av konsumtion av vare sig snus eller cigaretter. I stället så småningom en lång karriär där han både jobbat kliniskt och preventivt med tobak- och nikotin. Han har sett

alla de skador som tobak och nikotin kan orsaka, och han tänker att det är dags för mänskligheten att lämna detta bakom sig. I sitt föredragande leker han med tanken att det inte är VISIR:s 50-års jubileum som firas utan dess 80-års jubileum. Året är 2054. Hur har det gått? Har mänskligheten gjort sig av med dessa produkter som ställt till med så mycket skador?

Listan är hur lång som helst: Där finns exempelvis lungcancer, muncancer, cancer i matstrupen, magsäcken, njurarna och urinblåsan och inte minst KOL.

Han beskriver hur KOL-patienter hela tiden får jobba för att få luft, som att springa ett maratonlopp och aldrig komma fram till målet.

Till det läggs alla baksidor som handlar om tobaksodlingen, miljömässigt och för odlarna.

Tobaken drabbar så många fler än de som röker, alla som utsätts för passiv rökning och riskerna för de som föds av en mamma som röker under graviditeten. Riskerna gäller också för de nya nikotinprodukterna, och innebär även ökad risk för missfall och plötslig spädbarnsdöd. Med mera, med mera.

Men precis som Matz Larsson alltid velat ge hopp för sina patienter, genom att visa på alla vinster med att sluta röka och snusa, vill han också ge hopp till VISIR:s publik. Han tänker sig att vid jubiléet 2054 har han, den gamle lungläkaren med sig ett musieföremål: Världens sista cigarett.

– Det kanske låter som science fiction men ni vet väl att det finns en vision om det här, rökfritt Sverige 2025. Men det kommer ju inte av sig själv. Då måste vi kavla upp ärmarna och jobba hårt, säger Matz Larsson

Matz Larsson har gjort sin uppskattade föreläsning "stå upp mot nikotin" för tusentals skolelever.

***“–Ett av de mest
fängslade föredrag
jag hört”***

Ulf Elfving

Text: Louise Hertzberg Foto: Cecilia Elander

INTERVJU frågor & svar

Olle Sjögren

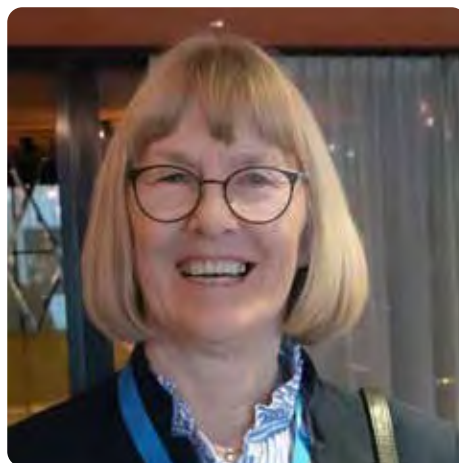
Valberedare VISIR, har arbetat mot tobak på Folkhälsoinstitutet

–VISIR är en väldigt viktig organisation. De har fått vuxna människor att ta ansvar, och förmedla det som är jätteviktigt för nästa generation. Man arbetar med de här frågorna hela tiden, uppmärksammar dem. På sätt har man via långsiktigt arbete skapat förutsättningar för att folk inte ska börja röka och för att det ska finnas hjälp för att sluta röka. Det är ett enträget arbete på alla nivåer.

Hur ska VISIR jobba framåt?

– VISIR ska göra föräldrar uppmärksamma på det vita snuset. Man vet inte ens om vad det är för någonting och man vet inte vilka konsekvenser det har. Rökningen finns ju fortfarande kvar men nu gäller det framför allt att fånga in ungdomarna som riskerar att fastna i ett annat nikotinberoende. Vi måste göra det tydligt för vuxna till att börja med.

Margaret Pantzar

Ordförande Yrkesföreningar mot Tobak

– VISIR var tidigt på banan. De har bidragit mycket till att få upp frågan på bordet. De har en lång historia och har varit uthålliga i arbetet i alla år. De har haft ett starkt engagemang hela tiden, ofta utifrån personliga erfarenhet.

Har du något specifikt minne där VISIR betytt mycket?

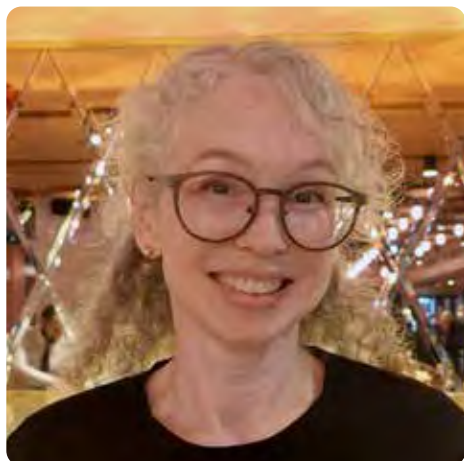
– I slutet av 80-talet och början av 90-talet, när jag jobbade med tobaksfrågan på tobaksavvänjningsenheten i Uppsala märkte jag att politiker som var villiga att jobba med mig, inom regionen, ofta var VISIR-medlemmar. Jag uppskattade deras engagemang mycket.

Vad tycker du att VISIR ska fokusera på framåt?

– Jag tycker att vårt samarbete, mellan alla ideella organisationer, viktigt. VISIR är en uppskattad aktör i det samarbetet. Om vi jobbar tillsammans får vi bättre genomslag. VISIR är duktiga på politisk förankring. Det arbetet tycker jag att de ska fortsätta med. Och så är det bra om de fortsätter sitt arbete med rökfria bostäder.

Sara Kristensson

Kommunikationschef, CAN, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning

– Vi uppskattar VISIR jättemycket, också som medlem i CAN, att man hela tiden påminner om tobaksfrågan och inte minst nu när det här så mycket på tobaksområdet. Vi har mycket att tacka VISIR för.

Hade Sverige sett annorlunda ut om VISIR inte hade funnits?

– VISIR och många andra har verkligen spelat en oerhört stor roll för att vi har kommit så långt. Framför allt att vi har fått ner det här med rökningen.

Hur ska VISIR jobba framåt?

– Det är jättebra att det finns organisationer som VISIR, för att bevaka vad som händer när det kommer så mycket nya produkter, när det gäller snus och vejp och så vidare.

Lena Sjöberg

Ordförande Tobaksfakta

Vad har VISIR betytt för tobaksfrågan i Sverige?

– VISIR startade debatten om rökning, framför allt passiv rökning. De hjälpte också till att sprida forskningsresultat. Detta var avgörande för opinionen – den svängde till förmån för rökfrihet, och skyddslagstiftningen mot tobaksrök initierades.

Har du något specifikt minne där VISIR betytt mycket?

– VISIR har många gånger uppmärksammat "fula trick", t ex samarbetet med Håll Sverige Rent och Tobaksindustrin. Visir var den första organisationen i Sverige som fäste fokus på TI's stora miljöpåverkan, och gjorde en fin sammanställning som presenterades på olika seminarium, Almedalen t ex. Ditt kom många representanter från TI, och de kunde inte bemöta kritiken mer än med att avocado-odling kräver ännu mer friskt vatten än tobak. Också mycket bra för opinionen.

Vad tycker du att VISIR ska fokusera på framåt?

– Framåt behövs stort fokus på de kvarvarande rökarna, inte minst i invandrargrupper. Det är positivt att VISIR har bra samarbete med imamerna i moskéer. Det är ett utmärkt sätt att nå ut brett just bland muslimer. Myndigheter och organisationer som våra får inte samma gehör bland personer med erfarenheter från repressiva stater, med korrupta myndigheter och beslutsfattare, men imamer är trovärdiga.

Gör som USA – *var snabb med lagstiftning*

Niclas Malmberg

De 50 år som gått sedan VISIR startade har gett resultat. Det är betydligt färre som röker idag och det ger hopp om att vi ska kunna få ett tobaksfritt samhälle. Men för att det ska lyckas behöver Sverige göra som USA och vara snabba med att lagstifta för att stoppa tobaksindustrins framgång med nya produkter.

Det poängterar Niclas Malmberg, vetenskapsjournalist och styrelsemedlem i VISIR, i sin föreläsning på VISIRS 50-årsjubileum. Han lyfter problematiken med de nya produkter som tobaksindustrin

kontrat med i takt med att rökningen minskar. Det handlar förstås om vitt snus och e-cigarett, som bolagen påstår skulle vara mindre hälsofarliga.

– Industrin ligger hela tiden steget före. Så fort vi får reglering om en produkt är man där med en ny produkt.

Men även om forskningen släpar efter gällande de specifika produkterna vet man nu att nikotinet i sig har skadeeffekter, bland annat på hjärta och kärl. Och det vita snuset ger skador i munnen.

– Jag har ett utbyte med praktiserande tandläkare som ser att det blir samma skador av vitt snus som det traditionella snuset. Och snart kommer det att komma forskning som visar detsamma, säger Niclas Malmberg.

Även miljökonsekvenserna blir desamma oavsett produkt.

– Tobaksodling är ju lika skadlig oavsett vilken produkt tobaken hamnar i. Och avskogningen är värre nu än när jag skrev rapporten Tobaksindustrins miljöpåverkan för tre år sedan. Då var det 3 procent av avskogningen som berodde på tobaksbolagen, nu är det 5 procent.

Produkter och reklam riktad mot unga

Även användningen av nikotin ökar, speciellt i den unga befolkningen. Statistiken pekar kraftigt uppåt bland både niondeklassare och elever i årskurs två på gymnasiet. Reklamen har stor del i utvecklingen. Marknadsföringen av de nya produkterna är ofta riktad mot unga, säger Niclas

och visar bilder på influenser med färgglada dosor med vitt snus.

– Det är bara snack att de nya produkterna är för rökare. Tobaksbolagen inser att det svårt att få unga att börja röka, så de måste hitta nya sätt – nya produkter – som lockar dem.

Förutom reklamen visar smaksättningen, med till exempel godissmaker, att det inte är vanerökare man vänder sig till, menar Niclas.

– Smaksättningen visar tydligt att produkterna ska locka unga, inte en sextioåring som vill sluta röka.

Lagstiftningen tillåter inte lockande reklam mot målgrupper under 25 år, men det är uppenbart att företagen bryter mot det. Det finns processer mot bolagen efter anmälningar till konsumentverket men de tar tyvärr tid.

Det går att agera kraftfullt

Många av de unga som provar det vita snuset snabbt beroende. Det beror dels på att det är enormt höga nikotinhalter i många av produkterna, dels på att man har höjt PH-värdet så att andelen fritt nikotin som når hjärnan blir högre. Då skapas ett beroende snabbare.

– I Sverige behöver inte PH-värdet redovisat som

till exempel i USA, säger Niclas.

Det blir också allt vanligare med syntetiskt nikotin. Det är framtaget av tobaksbolagen med syfte att i marknadsföringen kunna hävda att produkten är tobaksfri. I Sverige slår bolagen på stora trumman och lyfter begreppet tobaksfritt så ofta och mycket de bara kan. I USA är det förbjudet att kalla någon form av produkt med nikotin i för tobaksfritt. Det gäller även produkter innehållande syntetiskt nikotin.

– I USA har man varit snabb med att kontra med att syntetisk nikotin lagmässigt ska likställas med en tobaksprodukt. Sverige måste agera på ett liknande sätt.

Hopp om EU-förbud

Men det finns ljus i mörkret gällande det vita snuset.

– Företagen har gjort det svårt för sig eftersom man säger att det här är en helt ny produkt. Det hävdar att det vita snuset inte är tobaksprodukt, utan en nikotinprodukt och därmed inte kan anses vara snus. Det innebär en öppning för att förbjuda det vita snuset inte bara i EU, utan även i Sverige.

Text & foto: Cecilia Elander

Daniel Carlryd

”VISIR viktigt också i det nya tobakslandskapet”

Det är ett förändrat tobakslandskap, och det är viktigt att VISIR, och andra organisationer, sprider information om riskerna med de nya produkterna. Det menar Daniel Carlryd från CAN.

Daniel Carlryd samordnare på , CAN, Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning, presenterade en snabb odysse över utvecklingen av användningen av tobaks- och nikotinprodukter i Sverige.

Statistik från 1916 visar att det inte röktes så mycket på den tiden. Konsumtionen steg sedan i stort sett fram till 1980-talet, för att sedan sjunka.

– Man kan säga att VISIR startade i grevens tid. Det är först på 1970-talet som man börjar informera om rökning och även uppmärksamma vuxnas rökvanor. Sedan kom ju också viktig lagstiftning.

Snus var populärt i början på 1900-talet, för att sedan minska till rekordlåga nivåer på 1960-talet.

Därefter har användandet ökat. Men bland dagens unga dominerar det vita snuset

Vid CAN:s senaste mätning svarade över 20 procent av gymnasieeleverna i årkurs två att de använt vitt snus de senaste 30 dagarna. I den vuxna befolkningen som helhet var det under tio procent. Motsvarande siffror för vejpning, var 25 procent i gymnasiet, mot mindre än 5 procent för befolkningen som helhet.

Daniel Carlryd tror att VISIR och andra organisationer kan göra en stor insats för att bromsa konsumtionen bland unga.

– Man behöver fortsätta på den inslagna vägen, att informera om produkter och riskerna med dem, precis på samma sätt som man tidigare gjort med cigaretter och alkohol. Då har vi sett nedgångar.

Daniel Carlryd
foto: can.se

Text: Louise Hertzberg Foto: Cecilia Elander

INTERVJUV *frågor & svar*

Anders Leckner

**Med i uppstarten av riksförbundet
VISIR och f.d. polis**

– Jag kom ihåg när vi träffades för att starta riksförbundet VISIR. Det var skönt att börja den här kampen, tillsammans. För det är en kamp mot de här stora bolagen. Och vi var tvungna att göra något, både för vår egen hälsas skull och för andras, för människor rökte överallt.

**Vad tycker du att VISIR ska fokusera på
framåt?**

– Framåt måste man fortsätta bearbeta ungdomar. Det är så mycket annat skit som kommer nu, med droger. För att stävja det måste man börja prata med barnen tidigt, redan i förskola och skola. Våra statsmakter borde också vara mer givmilda till de organisationer som jobbar för folkhälsan och bättre liv och ge mer resurser.

Per Haglind

foto: Adèle Halläs

**Docent, tidigare stadsläkare i Göteborg och
medlem i VISIR**

VISIR kan med stolthet se tillbaka på sina insatser inom det tobaksförebyggande arbetet och har under lång tid gått sin egen väg och satsat på frågor som få andra frivilligorganisationer inkluderat i sina verksamheter. VISIR leds sedan år 2014 framgångsrikt av förbundsordförande Agneta Alderstig.

**Har du något specifikt minne där VISIR betytt
mycket?**

Jag kan enkelt påminna mig om VISIRS insatser för att lyfta frågor som rökfria balkonger och bostadslägenheter, rökfria teater- och operascener, tobaksfria AP-fonder och projektet Rökfritt Ramadan. VISIR har också utmärkt sig som den frivilligorganisation inom tobaksområdet som har flest medlemmar – tidvis omkring 800 medlemmar – och har dessutom en beundransvärd andel av politiker från flera olika partier i sin styrelse.

**Vad tycker du att VISIR ska fokusera på
framåt?**

I det fortsatta arbetet önskar jag VISIR all framgång i att vara en frivilligorganisation med fortsatt högt medlemsantal bland allmänheten – detta ger en unik legitimitet i opinionsarbetet, fortsatt hög aktivitet i spridningen av kunskaper om den oacceptabla miljöpåverkan tobaksindustrin orsakar, fortsatt samarbete med moskéerna och Ramadanprojektet och att dessutom ha en drivande medverkan i samarbetet med övriga frivilligorganisationer.

Ulf Elfving Tobaksmotståndare redan som barn

Moderator på VISIR:s 50-årsjubileum är Ulf Elfving. Den kände radiojournalisten har rönt stora framgångar med sin mjuka intervjuteknik. Men när det kommer till rökning kan till och med denne vänlige man ilskna till.

Upp till 13 och samhällsprogrammet Efter Tre är de två radioprogram som Ulf Elfving är mest känd för. För det sistnämnda fick han till och med motta Stora Journalistpriset. Istället för att ställa hårda kritiska frågor, fick han med mjuk intervjuteknik och behaglig samtalston makthavare att säga mer än vad de kanske tänkt sig.

Hans intervjuteknik var inte något skapat verktyg utan reflekterar hans personlighet. Han är en vänlig person som oftast är på gott humör. Men när det kommer till rökning kan han känna stor ilska även om han inte alltid visar det.

–Rökningen gör mig faktiskt förbannad när den tränger sig på i min närhet.

För deltagarna på VISIR:s jubileum berättar Ulf Elfving att aversionen mot rökning alltid funnits där.

– Jag tyckte det var vedervärdigt redan som barn faktiskt. Det tycker nog alla barn från början. När jag sedan läste att det skulle bildas något som heter VISIR, Vi Som Inte Röker, så var det självklart att ta kontakt och bli medlem. Det var det minsta man kunde göra.

Han gläder sig över att stå framför en rökfri publik och minns med fasa hur det bolmades på radion.

– Då var man in sådant underläge, då hade det inte lönat sig att släppa ut sina åsikter. Det var inte någon mening. Men kanske skulle man sagt ifrån mer och tydligare, reflekterar Ulf Elfving.

Text: Louise Hertzberg Foto: Cecilia Elander

Förbundsmötet 2024

Riksförbundet VISIR styrelsen 2024. Från vänster första raden: Gert Essle, Brith-Marie Delander, Suzanne Bengtsson, Agneta Alderstig, Marie-Louise Hänel Sandström, Ingrid Edvardsson Aulin. Från vänster andra raden: Dan Hovskär, Niclas Malmberg, Arvid Öhlin, Eva Hedström, Pär Hommerberg

Det var ett 25-tal ledamöter och medlemmar som hade samlats när Riksförbundet VISIR höll sitt årliga förbundsmöte fredagen den 15 mars i den vackra konferenssalen på Haymarket Hotell vid Hötorget i Stockholm. Förbundsmötet hölls i år i samband med Riksförbundets VISIR 50 års-jubileum.

Förbundsordförande Agneta Alderstig hälsade alla välkomna och förklarade mötet öppnat. Till mötets ordförande valdes Gunnar Ek och Brith-Marie Delander valdes till sekreterare.

Agneta Alderstig föredrog verksamhetsberättelsen och kassören Eva Hedström svarade för ekonomin med resultat- och balansrapport för 2023. Ingvar Andersson föredrog revisorernas berättelse. Styrelsen föreslogs och beviljades ansvarsfrihet.

Vid valen omvaldes Agneta Alderstig till förbundsordförande på ett år.

Ledamöterna Britt-Marie Delander, Niclas Malmberg, Suzanne Bengtsson, Dan Hovskär, Arvid Öhlin kvarstår 2024.

Ledamöterna Ingrid Edvardsson Aulin, Marie-Louise Hänel Sandström, Gert Essle, Eva Hedström, Pär Hommerberg omvaldes för två år.

Ersättare Gudrun Brunegård kvarstår 2024 i styrelsen.

Till revisorer omvaldes Gunnar Ek och Ingvar Andersson och till revisorssuppleant valdes Dick Jansson.

Till valberedningen valdes Olle Sjögren.

Ledamöterna Ulrika Westerlund och Karin Sundin valde att avsluta sina uppdrag i VISIR. VISIR tackar dem för deras arbete och engagemang i styrelsen och önskar dem lycka till.

Nuvarande medlemsavgifter kvarstår utan ändring. Styrelsens förslag till verksamhetsplan och budget för 2024 fastställdes.

Två motioner om mindre justering av stadgar hade inkommit till förbundsmöte, vilket bifölls.

Till sist avtackades medlemstidningen VISIR Aktuellt ansvarig utgivare och redaktör Arne Stråby för att ha valt, att med ålders rätt, inte fortsätta sitt gedigna och helt ideella arbete med vår tidning. Arne avtackades med en gåva och blommor. Tack Arne för dina mångåriga och värdefulla insatser i Riksförbundet VISIR.

Därefter avslutades förbundsmötet 2024 och firandet av Riksförbundet VISIR 50 år startades med mingel, tilltugg och föreläsningar.

Text & foto: Cecilia Elander

Riksförbundet VISIR
Hälsans Hus
Fjällgatan 23 B
116 28 Stockholm

MANUSSTOPP 1 AUGUSTI 2024

VISIR Aktuellt nr 3-2024

Välkommen med förslag, text och bilder!

Detta skickas till VISIR Aktuellt, kansliet visir@telia.com

VÄLKOMMEN ATT BLI MEDLEM I RIKSFÖRBUNDET VISIR

Vill du verka för fler rökfria miljöer, hjälpa ungdomar och vuxna att säga nej till tobak, vitt snus och e-cigarett?

Som medlem stödjer du VISIRs arbete. Du får medlemstidningen digitalt eller i pappersversion. Du kan beställa kostnadsfritt enstaka informationsfoldrar och broschyrer från vårt kansli.

Medlemsavgifter

Vuxen: 200 kr/år

Medlem par (2 vuxna på samma adress): 250 kr/år

Ungdom upp till 20 år: 0 kr/år

Stödmedlem: 50 kr/år

Ständig medlem: Engångsavgift 2 000 kr

Organisationsmedlem (förening, skola, bibliotek, företag m.fl.): 300 kr/år

Du är också välkommen med en gåva till Riksförbundet VISIR.

Betalning sker till Plusgiro 60 94 07-2 eller Swish nr 1233244621

Glöm inte att uppge namn, adress och e-postadress.

Pristagare korsord nr 2-3 2023

| Zeth Alvered, Uppsala | Göran Åkvist, Karlstad | Ulf Hellgren, Österby

VISIR är en ideell, politisk och religiös obunden organisation.

Riksförbundet VISIR bildades 1974.

VISIR arbetar för ett nikotin- och tobaksfritt samhälle.

Kontakt

Riksförbundet VISIR, Hälsans Hus, Fjällgatan 23 B, 116 28 Stockholm.
Telefon 08-591 282 11, visir@telia.com, www.visominteroker.se